

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (RP 199/2021 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Kanerva Sunila, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Tatu Pakkala, arbets- och näringsministeriet
- expert Henri Hämäläinen, Energimyndigheten
- kraftsystemsombud Petri Nieminen, Försörjningsberedskapscentralen
- direktör Reima Päivinen, Fingrid Abp
- verkställande direktör Pasi Kuokkanen, Energianvändare i Finland rf
- branschchef Tage Fredriksson, Bioenergia ry
- expert Petteri Haveri, Finsk Energiindustri rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Industrins Kraft Abp
- Lokalkraft rf
- Finlands Närenergiförbund rf
- Finska vindkraftföreningen rf
- Teknologiindustrin rf.

Inget yttrande av

- Skogsindustrin rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning ändras. Innehållet i lagen harmoniseras med kraven i Europaparlamen-

Betänkande EkUB 35/2021 rd

tets och rådets förordning om den inre marknaden för el när det gäller bedömningen av resurstillräcklighet och införandet av kapacitetsmekanismer. Syftet med propositionen är att garantera förutsättningarna för att upprätthålla en effektreserv också i fortsättningen genom att utveckla effektreservsystemet så att det motsvarar de nya krav för strategiska reserver som följer av Europeiska unionens lagstiftning. Målet med effektreservsystemet är också i fortsättningen att säkerställa en tillräcklig nivå på elleveranssäkerheten och tillräckliga resurser under vinterperiodens toppförbrukning.

Enligt vad som föreslås ska en bedömning av behovet av en effektreserv och av mängden behövlig kapacitet i fortsättningen göras med minst två års mellanrum. Bedömningen ska grunda sig på en i den ovannämnda elmarknadsförordningen avsedd nationell bedömning av resurstillräcklighet som kompletterar den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet. Grunden för fastställandet av effektreserven är den målnivå för leveranssäkerheten som fastställts genom beslut av statsrådet och som baserar sig på Energimyndighetens förslag.

Det föreslås att effektreserven ska utvidgas så att i den kan ingå inte bara kraftverk och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning eller kombinationer av dessa utan också energilagrar som uppfyller lagens tekniska krav samt kombinationer av produktion och lagring, dvs. aggregering. Med aggregering avses en funktion som kombinerar flera kundlaster eller producerad eller lagrad el. I fortsättningen kan enheter som finns på Åland och i Estland, Sverige eller Norge delta i konkurrensutsättningen av effektreserven, om Energimyndigheten bedömer att gränsöverskridande deltagande är tekniskt möjligt. Ett tekniskt krav som ställs för ingående i effektreserven är dessutom iakttagandet av de utsläppsgränser som anges i elmarknadsförordningen.

Effektreserven tas i bruk i en situation där efterfrågan på och utbudet av el inte möts i samband med elförbrukningstoppar under vinterperioden. I enlighet med driftsreglerna för effektreserven bestämmer den systemansvariga stamnätsinnehavaren på basis av en totalekonomisk bedömning i vilken ordning de enheter som ingår i effektreserven ska tas i drift.

Effektreservsystemet ska finansieras, precis som för närvarande, med särskilda avgifter för elförbrukningen som den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att ta ut av användarna av överföringstjänster. Till skillnad från tidigare betraktas effektreserven till följd av de ändringar som gjorts i elmarknadsförordningen i fortsättningen som statligt stöd som ska anmälas till kommissionen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och utgångspunkter

Syftet med systemet med en effektreserv är att trygga nivån på elleveranssäkerheten under förbrukningstoppar och betydande störningar i elimporten och elproduktionen. Effektreservenheter kan tas i drift, om utbudet på marknadsvillkor inte räcker till för att täcka efterfrågan på el.

Syftet med propositionen är att harmonisera lagstiftningen om effektreserven med kraven i förordningen om den inre marknaden för el (EU) 2019/943 och göra det möjligt att använda effektreserven även i fortsättningen. Förordningen innehåller bestämmelser om kapacitetsmekanismer och krav på systemen, och möjligheten att införa nationella bestämmelser är begränsad.

Ekonomiutskottet anser att den föreslagna regleringen är motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslaget med de preciserande ändringar som föreslås i detaljmotiveringen nedan.

De viktigaste förslagen

I lagen ska det föreskrivas om fastställandet av nivån på elleveranssäkerheten och om den nationella bedömningen av resurstillräcklighet. Målnivån för leveranssäkerheten ska fastställas genom beslut av statsrådet och den ska bygga på ett förslag av Energimyndigheten. Energimyndigheten ska göra en nationell bedömning av resurstillräckligheten åtminstone varje år. Utifrån resultatet ska Energimyndigheten fastställa behovet av effektreserv minst vartannat år. Energimyndigheten ska årligen upphandla och skaffa effektreserven. Elmarknadsförordningen förutsätter att effektreserven anmäls som statligt stöd, och före den första upphandlingen ska Europeiska kommissionen godkänna systemet.

Energilager, kraftverk och anläggningar för efterfrågefleksibilitet ska kunna ingå i effektreserven, separat eller aggregerat. Anbudskvantiteten sjunker från 10 megawatt till en megawatt. Enheterna ska härafter uppfylla kraven på utsläppsgränser i EU:s elmarknadsförordning.

I lagförslaget möjliggörs gränsöverskridande deltagande i effektreservsystemet på det sätt som förutsätts i EU-lagstiftningen. Energimyndigheten ska före upphandlingen bedöma om deltagandet är tekniskt möjligt. Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning har det å andra sidan framförts att gränsöverskridande deltagande i praktiken fortfarande är förenat med utmaningar i fråga om både teknik och genomförande.

Ekonomiutskottet betonar att den nu föreslagna regleringen grundar sig på kraven i elmarknadsförordningen. Förordningen ger dock medlemsstaterna möjlighet att i fråga om den strategiska reserven beakta ramvillkoren för utomstående deltagande. Det handlar om en tekniskt mycket komplicerad fråga, och denna uppgift har i lagförslaget anförtratts Energimyndigheten. Bedömningen ska göras med beaktande av bestämmelserna i artikel 26 i elmarknadsförordningen. Behovet av en effektreserv fastställs utifrån elmarknadsförordningen enligt en mycket detaljerad metodologi som baserar sig på den europeiska bedömningen av resurstillräckligheten, den kompletterande nationella bedömningen och den nationella tillförlitlighetsnormen.

Betänkande EkUB 35/2021 rd

Det nationella handlingsutrymmet är mycket begränsat. Med tanke på detta anser ekonomiutskottet att den föreslagna lagstiftningen är motiverad. Ekonomiutskottet noterar också att 6 kap. i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden ger Energimyndigheten behörighet att bedriva ett omfattande samarbete i ärendet med tillsynsmyndigheterna i grannländerna. Dessutom innehåller artikel 26 i elmarknadsförordningen närmare bestämmelser om samarbete mellan överföringsnätinnehavare i fråga om kapacitetsmekanismer.

Enligt 5 § 1 mom. i lagförslaget ska Energimyndigheten bedöma möjligheten till gränsöverskridande deltagande och fatta ett beslut i frågan innan ett anbudsförfarande ordnas. Sakkunniga har påpekat att ett beslut som avses i 5 § 1 mom. inte ska betraktas som ett överklagbart förvaltningsbeslut. Det är i detta skede fråga om beredning av upphandlingsförfarandet och bedömning av om gränsöverskridande deltagande är tekniskt möjligt enligt ovan beskrivna kriterier och om villkoren i artikel 26 i elmarknadsförordningen uppfylls. Ekonomiutskottet anser utifrån inkommen utredning att den sista meningen i andra stycket i specialmotiveringen till paragrafen beträffande överklagbara beslut står i strid med 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Ekonomiutskottet anser att det är fråga om ett beslut som hänför sig till beredningen av upphandlingsförfarandet för effektreserver och som inte utgör ett överklagbart förvaltningsbeslut.

Sakkunniga har framfört att olika resurser deltagande i effektreserven bör kunna begränsas så att det i driftsreglerna för effektreserven kan fastställas krav på maximitiden för en enskild aktivering och minimitiden mellan två på varandra följande aktiveringar för de enheter som ingår i effektreserven. Driftsreglerna bör också medge olika långa krav för olika typer av kapacitet. Enligt utredning till ekonomiutskottet motsvarar detta också nuvarande praxis, och avsikten är inte att ändra rättsläget till denna del. Den föreslagna regleringen i 8 § motsvarar i allt väsentligt 8 och 9 § i den gällande lagen, och syftet är att även i fortsättningen möjliggöra en praxis som motsvarar den nuvarande, även om kraven på effektreservenheter ska vara icke-diskriminerande och jämlika för olika resurser.

Utveckling av effektreservsystemet

Sakkunniga har också framfört synpunkter på kommande behov av att utveckla systemet med effektreserv. Utgångspunkten i propositionen är att den höjda driftsberedskapen för effektreserven fortfarande ska vara begränsad till vintermånaderna. Energiomställningen betonar effektreservens betydelse för att säkerställa att resurserna räcker till. Det har också bedömts att ur försörjningsberedskapssynvinkel bör effektreserven finnas tillgänglig året om i 12 timmars beredskap. I och med att väderberoende produktion ökar anser ekonomiutskottet det därför nödvändigt att utreda olika alternativ för att trygga produktionen året om i alla situationer. Samtidigt bör förändringen i produktionsstrukturen beaktas tydligare i lagstiftningen och den nationella bedömningen av resurstillräckligheten. Reglerbar kondens- och mottrycksproduktion ersätts nu i stor utsträckning med vind- och kärnkraft med svagare reglerförmåga. Fenomenet förstärks av att stenkol och bräntorv försvinner från energiproduktionspaletten. Detta kan öka risken för allvarliga störningar innan utvecklingen av energilagringen och ackumulatortekniken hinner finna lösningar på förfarandena för effektreserv.

Sakkunniga har också framfört att det är motiverat att även elproducenterna ska stå för kostnaderna för effektreserven. I detta sammanhang har det inte föreslagits några ändringar i 12 §. Eko-

Betänkande EkUB 35/2021 rd

nomiutskottet instämmer i bedömningen att effektreserven tryggar tillgången på el framför allt för slutförbrukarna och att det därför är motiverat att avgifterna tas ut för konsumtionen. Om effektreserven aktiveras, blir priset på obalanser mycket högt. Om avvikelsen beror på produktionen, kommer dessa aktörer i vilket fall som helst att stå för kostnaderna. Ekonomiutskottet anser dock att det är viktigt att också bedöma hur kostnaderna för effektreserven fördelas när systemet utvecklas i fortsättningen.

De ändringar som nu föreslås i systemet med en effektreserv är nödvändiga ändringar som bygger på kraven i den bakomliggande EU-lagstiftningen. Samtidigt anser ekonomiutskottet att det är viktigt att framöver bedöma de mer omfattande utvecklingsbehoven med beaktande av den pågående energiomställningen och de ramvillkor som EU-lagstiftningen ställer. Vid denna bedömning bör aktörerna och myndigheterna i samarbete bedöma beredskapen i enlighet med samhällets övergripande intressen, eventuella mer omfattande reformbehov i det nuvarande effekterservförfarandet och behovet av beredskapsarrangemang av samma typ som försörjningsberedskapsreserven.

DETALJMOTIVERING

6 §. Kriterier vid valet av enheter till effektreserven. Enligt utredning är avsikten att jämförelsegrunderna i sista meningen i 1 mom. ska vara sinsemellan likvärdiga, och ordet ”och” i meningen bör därför strykas och ersättas med kommatecken.

10 §. Driftsavtal om effektreserv. Ekonomiutskottet föreslår att uttrycket ”ajovalmiuden ylläpidolle” i 10 § 2 mom. i den finska versionen ändras till ”käyttövalmiuden ylläpidolle” för att bestämmelsens terminologi ska överensstämma med 14 §. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

12 a §. Särskilda villkor för betalning av ersättning. Ekonomiutskottet föreslår att paragrafens ordalydelse preciseras så att det tydligare framgår vad som avses med riktlinjer. Utskottet föreslår att begreppet ”enligt riktlinjerna för statligt stöd” preciseras till ”enligt Europeiska unionens regler om statligt stöd”.

16 §. Brott mot skyldigheter i anslutning till effekterservsystemet. Ekonomiutskottet konstaterar att syftet med bestämmelsen inte är att ersättningarna alltid ska återkrävas i sin helhet oberoende av hur allvarlig överträdelsen är. Redan i sin föreslagna form ger bestämmelsen prövningsrätt som gör det möjligt att beakta hur allvarlig en överträdelse av reglerna är vid tillämpningen av bestämmelserna. Ekonomiutskottet anser dock att bestämmelsen i 16 § 2 mom. behöver preciseras så att där uttryckligen konstateras att Energimyndigheten kan ålägga innehavaren av en enhet som utgör effekterserv att *helt eller delvis, beroende på hur allvarlig överträdelsen är, betala tillbaka* ersättningar som den systemansvariga stamnätsinnehavaren utifrån driftsavtalet har betalat.

18 §. Lämnande av uppgifter. Ekonomiutskottet betonar att det i 18 § 1 mom. föreskrivs om rätten att få för tillsynen behövliga uppgifter av företag som står under tillsyn och att uppgifterna behandlas av tillsynsmyndigheten, som är bunden av sekretessbestämmelserna i offentlighetsla-

Betänkande EkUB 35/2021 rd

gen. De behövliga uppgifterna innehåller inte sekretessbelagda uppgifter som har relevans för skyddet för privatlivet eller personuppgifter. Rätten att få information enligt 18 § ger inte rätt att lämna ut personuppgifter eller uppgifter som omfattas av integritetsskyddet enligt 10 § i grundlagen.

I 2 mom. föreskrivs om Energimyndighetens rätt att lämna uppgifterna vidare till det ministerium som behöver uppgifterna särskilt för att handlägga och göra anmälningar av statligt stöd. Då kan det delvis vara fråga om att uppgifter som innehåller företagshemligheter lämnas vidare.

Ekonomiutskottet föreslår att 18 § 1 mom. preciseras så att momentet entydigare gäller uppgifter som behövs för tillsynen och 2 mom. uppgifter som Energimyndigheten innehar och som omfattas av företagshemligheter. I den första meningen i 1 mom. stryks orden ”trots sekretessbestämmelserna”. Ordalydelsen ”trots sekretessbestämmelserna” i 2 mom. ersätts med ”trots sekretessbestämmelsen om företagshemligheter”.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 199/2021 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011) 9 §,

ändras 1 och 3 § samt 4 §, vilken överförs till ett nytt 1 a kap. som fogas till lagen, rubriken för 2 kap. samt 5–8, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 20 och 21 §, av dem 7 och 21 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1404/2016, samt

fogas till lagen ett nytt 1 a kap. och en ny 12 a § som följer:

Betänkande EkUB 35/2021 rd

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte är att trygga nivån på elleveranssäkerheten i situationer med förbrukningstoppar och under betydande störningar i elimporten och elproduktionen samt skapa förutsättningar för bedömning av behovet av en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning och för upprätthållande av en sådan effektreserv i det finska elsystemet.

Upphandlingen av effektreserven ska om möjligt ordnas så att den resulterar i ett urval av sådana kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som bäst lämpar sig som effektreserv och att effektreservsystemet kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenliga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna.

3 §

Idrifttagning av och driftsregler för effektreserven

Den systemansvariga stamnätsinnehavare som avses i 8 § i elmarknadslagen (588/2013) bestämmer om idrifttagning av kraftverksenheter, energilager och flexibilitet i elförbrukningen som utgör effektreserv i enlighet med driftsreglerna för effektreserven. Högst det antal enheter ska tas i drift som elsystemets behov kräver. Valet av i vilken ordningsföljd enheterna ska tas i drift görs utifrån en totalekonomisk bedömning.

Driftsreglerna ska vara sådana att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och hur elpriset bestäms på marknaden och i dem ska kraven i artiklarna 21, 22 och 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 om den inre marknaden för el, nedan *elmarknadsförordningen*, beaktas. Driftsreglerna ska publiceras.

1 a kap.

Elsystemets resurstillräcklighet

3 a §

Bedömning av elsystemets resurstillräcklighet

Energimyndigheten har till uppgift att utarbeta en nationell bedömning av elsystemets resurstillräcklighet i enlighet med artikel 24 i elmarknadsförordningen minst vartannat år.

3 b §

Beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten

Energimyndigheten har till uppgift att för arbets- och näringsministeriet utarbeta ett förslag om en målnivå för elleveranssäkerheten i elsystemet.

Betänkande EkUB 35/2021 rd

Statsrådet beslutar i enlighet med artikel 25 i elmarknadsförordningen om målnivån för elleveranssäkerheten i elsystemet utifrån Energimyndighetens förslag. Beslutet ska publiceras.

4 §

Bedömning av behovet av en effektreserv

Energimyndigheten har till uppgift att minst vartannat år fastställa storleken på den effektreserv som behövs.

Effektreserven ska dimensioneras i enlighet med statsrådets beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten. Vid dimensionering av effektreserven ska hänsyn tas också till bedömningen av elsystemets resurstillräcklighet och till de i artikel 21.6 i elmarknadsförordningen angivna förutsättningarna för att ingå nya avtal. Dessutom ska hänsyn tas till tillgången på sådan kapacitet som uppfyller kraven samt till kostnaderna för upphandling av effektreserven.

Den effektreserv som behövs samt de grunder på vilka denna har bestämts ska publiceras.

När Energimyndigheten fattar upphandlingsbeslut om effektreserv kan den av en samhällsekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnade av leveranssäkerheten avvika från den effektreserv som avses i 1 mom. Avvikelsen får dock inte vara betydande.

Närmare bestämmelser om en i 4 mom. avsedd samhällsekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnade av leveranssäkerheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap.

Upphandling och upprätthållande av en effektreserv

5 §

Upphandling av en effektreserv

Energimyndigheten kan i effektreservsystemet godkänna ett sådant antal med kraven överensstämmande kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som det av Energimyndigheten angivna behovet av effektreserv förutsätter. Kraftverksenheter, energilager eller objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som finns i landskapet Åland, Sverige, Estland och Norge kan godkännas som effektreserv, om Energimyndigheten bedömer att deltagandet är tekniskt möjligt och villkoren i artikel 26 i elmarknadsförordningen uppfylls.

Upphandlingen av effektreserven ska grunda sig på ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande som baseras på jämlika och offentligt gjorda kriterier. Energimyndigheten ska fastställa villkoren för upphandling av effektreserven samt årligen genomföra upphandlingen utifrån dessa.

Energimyndigheten ska fatta ett skriftligt beslut om upphandling av effektreserv. Beslutet ska motiveras. Innan beslutet fattas ska Energimyndigheten höra den systemansvariga stamnätsinnehavaren om hur de kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i upphandlingsförfarandet lämpar sig som effektreserv.

Betänkande EkUB 35/2021 rd

6 §

Kriterier vid valet av enheter till effektreserven

Av de anbud som erhållits vid ett upphandlingsförfarande ska Energimyndigheten anta dem som enligt de jämförelsegrunder som ansluter sig till upphandlingen av effektreserven och med tanke på effektreservsystemets syfte är de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga eller som har det lägsta priset. Jämförelsekriterier för valet av de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuden är pris, tekniska fördelar, funktionella egenskaper, miljöegenskaper, ~~och~~ driftskostnader samt andra motsvarande kriterier.

Närmare bestämmelser om sådana jämförelsekriterier för de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuden som ska användas vid upphandlingsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

När totalekonomisk fördelaktighet används som kriterium för valet av anbud ska jämförelsekriterierna och deras inbördes viktning nämnas i förfrågningsunderlaget. Jämförelsekriterierna och viktningarna ska till sina grunder vara tydliga, transparenta och icke-diskriminerande.

7 §

Förkastande av ett anbud vid ett upphandlingsförfarande

Energimyndigheten får förkasta ett anbud som lämnats in av en innehavare av ett kraftverk, ett energilager eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i ett upphandlingsförfarande, om

1) den kraftverksenhet, det energilager eller det elförbrukningsobjekt som ställs till förfogande inte uppfyller i 8 § uppställda krav,

2) det finns skäl att misstänka att priset på den erbjudna kapaciteten leder till en situation i vilken den ersättning som innehavaren av kraftverket, energilagret eller elförbrukningsobjektet får överskrider de godtagbara kostnaderna för fullgörandet av den i denna lag avsedda skyldighet som följer av effektreservsystemet,

3) anbudet på något annat sätt än vad som avses i 1 och 2 punkten är oförenligt med villkoren för upphandlingsförfarandet,

4) anbudsgivaren har meddelats ett beslut enligt 12 a § om återkrav av statligt stöd, och inte har iakttagit beslutet, eller anbudsgivaren är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd,

5) Energimyndigheten har kännedom om en grund som avses i 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) och som förutsätter att en anbudsgivare ska uteslutas ur anbuds-förfarandet vid ett anbuds-förfarande som ordnats i enlighet med den lagen.

Betänkande EkUB 35/2021 rd

8 §

Krav som ställs på de enheter som ingår i effektreserven

Innehavaren av en enhet kan erbjuda effektreservsystemet en sådan separat kraftverksenhet, ett sådant separat energilager eller ett sådant separat objekt med förmåga till flexibel elförbrukning eller en kombination av sådana, som uppfyller följande krav:

1) enheten kan tas i drift inom högst 12 timmar från det att order om detta getts mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,

2) enhetens minimikapacitet är 1 megawatt,

3) när enheten är i drift har den kapacitet till en sådan effektändring som för respektive tidpunkt anges i driftsreglerna,

4) enheten har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari,

5) enheten uppfyller de utsläppsgränser för kapacitetsmekanismer som anges i artikel 22.4 i elmarknadsförordningen,

6) de miljötillstånd och miljökrav som gäller enheten hindrar inte att enheten drivs i enlighet med effektreservsystemet under driftsavtalets giltighetstid.

10 §

Driftsavtal om effektreserv

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ingår med innehavaren av en kraftverksenhet, av ett energilager eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som i ett upphandlingsförfarande godkänts för effektreservsystemet ett driftsavtal i enlighet med det upphandlingsbeslut om effektreserv som Energimyndigheten fattat. På driftsavtalet om effektreserv tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om offentliga handlingar.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren fastställer i driftsavtalet om effektreserv reglerna om upprätthållandet av effektreservenhetens driftsberedskap, drivandet av enheten samt idrifttagning av den el som produceras eller avges eller av den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten.

Innehavaren av en kraftverksenhet, av ett energilager eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning är skyldig att hålla den enhet som utgör effektreserv i sådan driftsberedskap som förutsätts i driftsavtalet samt att driva enheten och ta enheten i drift på det sätt som förutsätts i driftsavtalet.

11 §

Ersättningen till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren betalar ersättning till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv för fullgörandet av den skyldighet som följer av effektreservsystemet. Ersättningen bestäms i enlighet med det upphandlingsbeslut som Energimyndigheten fattat vid upphandlingen av effektreserven. Ersättningen får inte överskrida det som behövs för att täcka de

Betänkande EkUB 35/2021 rd

kostnader som orsakas av att skyldigheterna enligt driftsavtalet om effektreserv fullgörs, när de inkomster som anknyter till detta och den skäligen avkastning som erhålls vid fullgörandet av skyldigheten beaktas.

Ersättningen betalas i efterskott periodvis så som fastställts i driftsavtalet om effektreserv.

12 a §

Särskilda villkor för betalning av ersättning

Ersättning enligt 11 och 12 § betalas inte, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren inte har iakttagit ett beslut om återkrav av stöd enligt 1 § i lagen om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd (300/2001) eller om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv är ett företag i svårigheter enligt **Europeiska unionens regler om statligt stöd**.

Energimyndigheten kan besluta att fortsätta utbetalningen, om innehavaren av den enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rättat till bristen eller försummelsen. Energimyndigheten kan begära att stödtagaren lämnar en försäkran om att det inte finns något i 1 mom. avsett hinder för utbetalning av stöd.

13 §

Uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven samt tillsyn

Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten enligt denna lag.

Energimyndigheten och den systemansvariga stamnätsinnehavaren har till uppgift att i enlighet med denna lag sköta uppgifter i anslutning till upprätthållandet av effektreservsystemet. Energimyndigheten ska dessutom övervaka att lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs, se till att aktuell information om effektreservsystemet och om stödbeslut publiceras på dess webbplats och lämna arbets- och näringsministeriet tillräckliga uppgifter om effektreserven för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter i fråga om statligt stöd.

14 §

Regler och villkor som fastställs av Energimyndigheten

Energimyndigheten ska genom sitt beslut innan de införs fastställa

1) regler för upprätthållandet av driftsberedskapen hos de kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som ingår i effektreservsystemet och för driften av dem,

2) grunderna för fastställande av de avgifter som ska tas ut för finansiering av systemet för upprätthållandet av en effektreserv.

Betänkande EkUB 35/2021 rd

16 §

Brott mot skyldigheter i anslutning till effektreservsystemet

Energimyndigheten kan inom fyra månader från det en överträdelse upptäckts förordna att ett driftsavtal om effektreserv ska hävas, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv uppsåtligt har brutit mot en sådan skyldighet i anslutning till effektreservsystemet som innehavaren har förbundit sig till i driftsavtalet om effektreserv.

Energimyndigheten kan ålägga innehavaren av en enhet som utgör effektreserv att **helt eller delvis, beroende på hur allvarlig överträdelsen är**, betala tillbaka ersättningar som den systemansvariga stamnätsinnehavaren utifrån driftsavtalet har betalat till innehavaren, om driftsavtalet har hävts i enlighet med 1 mom. eller om innehavaren annars har brutit mot driftsavtalet.

18 §

Lämnande av uppgifter

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren och innehavaren av en enhet som utgör effektreserv ska ~~trots sekretessbestämmelserna~~ lämna Energimyndigheten de uppgifter som behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som avses i denna lag. Energimyndigheten har rätt att i sådana lokaler som innehas av den som är föremål för tillsynen granska att uppgifterna är korrekta. Granskning får emellertid inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid granskningen ska bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Trots ~~trots~~ **sekretessbestämmelsen om företagshemligheter** har Energimyndigheten rätt att lämna arbets- och näringsministeriet uppgifter som är nödvändiga för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter.

20 §

Särredovisning av de verksamheter som hänför sig till systemet

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska särredovisa skötseln av systemet för upprätthållandet av en effektreserv från övriga affärsverksamheter som företaget bedriver. På särredovisningen tillämpas 12 kap. i elmarknadslagen. Skötseln av systemet kan också anförtros ett dotterbolag som i sin helhet ägs av den systemansvariga stamnätsinnehavaren. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att bedriva elanskaffning och elförsäljning i den omfattning som skötseln av systemet förutsätter.

På särredovisningen av de verksamheter som hänför sig till effektreservsystemet för innehavare av en enhet som utgör effektreserv tillämpas lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003).

Betänkande EkUB 35/2021 rd

21 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § får dock sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. På beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § och på Energimyndigheten tillämpas vad som i 126 och 127 §, 145 § 1 mom., 146 § 1 och 2 mom., 147 § 1 och 3 mom., 149 och 151–153 §, 154 § 1 mom. 1–4 punkten, 155, 161–163, 165 och 167 § samt 168 § 1 mom. i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) föreskrivs om besväransvisning, delgivning av upphandlingsbeslut, ändringssökande och påföljder samt om upphandlande enheter, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 14 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. Bestämmelser om handläggningen av ärenden i marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013). Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Ett beslut som Energimyndigheten har fattat med stöd av 5, 7 eller 14 § får verkställas trots ändringssökande, om inte den domstol som behandlar besvären eller ansökan bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Efter ikraftträdandet av denna lag får den första i 5 § avsedda upphandlingen av en effektreserv göras först efter det att Europeiska kommissionen har godkänt effektreservsystemet som statligt stöd.

På driftsavtal som har slutits före ikraftträdandet av denna lag och som ingåtts senast den 31 december 2019 och vars giltighetstid upphör senast den 1 juli 2022 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Betänkande EkUB 35/2021 rd

Helsingfors 30.11.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml
vice ordförande Hanna Kosonen cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Sakari Puisto saf
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Joakim Strand sv
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
ersättare Kai Mykkänen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.